

**INFORME SOBRE LA SITUACIÓ ACTUAL DEL PROCÉS DE RETITULACIÓ
DE LA DIPLOMATURA AL GRAU EN TREBALL SOCIAL A L'ESTAT
ESPANYOL I CATALUNYA**

**JOSEP MARIA TORRALBA I ROSELLO
MONTSERRAT BACARDIT I BUSQUET**

JUNY 2010

PRESENTACIÓ

Aquest informe sobre la situació actual del procés de retitulació de la Diplomatura al Grau en Treball Social a l'Estat Espanyol i Catalunya, es realitza per encàrrec del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya segons es va acordar per la Junta Permanent del Col·legi celebrada el 13/5/2010.

Aquest informe s'ha elaborat a partir de la normativa i recomanacions vigents sobre la ordenació dels ensenyament universitaris oficials; documents publicats pel Ministerio de Educación i la Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y la Acreditación (ANECA), el Departament d'Innovació, Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, el Consell Interuniversitari de Catalunya, la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social, i el Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales,

Així mateix, s'ha realitzat tot un recull d'informació al Consejo General i als Centres i Departaments de Treball Social de totes les universitats espanyoles sobre la fase d'implementació del Grau en Treball Social, així com el procés de retitulació de Diplomata a Graduat en Treball Social i el requisit de llengua estrangera d'ús internacional.

JUSTIFICACIÓ

La progressiva harmonització dels sistemes universitaris exigida pel procés de construcció de l'Espai Europeu d'Educació Superior iniciat l'any 1999 amb la Declaració de Bolonya, ha dotat d'una dimensió i d'una agilitat sense precedents el procés de canvi iniciat per les universitats espanyoles, fixant el curs 2010-2011 com a límit per a la implantació dels estudis conduents a l'obtenció dels títols de Grau i sense la possibilitat d'ofertar places de nou ingrés en primer curs per les titulacions anteriors de Llicenciat o Diplomata.

Amb la publicació del *Reial Decret 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials*, es fixen per part del Ministeri d'Educació i Ciència, les directius, condicions i el procediment de verificació i acreditació que hauran de superar els plans d'estudis conduents a l'obtenció de títols de Grau impartits per les universitats espanyoles.

En relació als criteris i posada en marxa dels procediments per a l'accés dels Diplomats en Treball Social al títol de Graduat en Treball Social, el mateix Reial Decret esmentat indica que la regulació d'aquests procediments ha de ser realitzada per cada universitat i que s'ha d'haver inclòs la seva intenció de fer-ho en la Memòria de sol·licitud de verificació del Títol de Grau i, per tant, ha

d'estar aprovat per l'Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y la Acreditación (ANECA).

La Disposició addicional quarta afirma textualment que “els qui, estant en possessió d'un títol oficial de diplomad, arquitecte tècnic o enginyer tècnic, pretenguin cursar ensenyaments dirigits a l'obtenció d'un títol oficial de grau, han d'obtenir el reconeixement de crèdits que correspongui d'acord amb el que preveu l'article 13 del present Reial Decret.”¹

L'article 13 regula el reconeixement de crèdits en els ensenyaments de Grau d'acord amb una sèrie de criteris:

- a) “Sempre que el títol al qual es pretén accedir pertanyi a la mateixa branca de coneixement, són objecte de reconeixement els crèdits corresponents a matèries de formació bàsica de l'esmentada branca.
- b) Són també objecte de reconeixement, els crèdits obtinguts en les altres matèries de formació bàsica pertanyents a la branca de coneixement del títol a que es pretén accedir.
- c) La resta dels crèdits poden ser reconeguts per la universitat, tenint en compte l'adequació entre les competències i coneixements associats a les restants matèries cursades per l'estudiant, i els previstos en el pla d'estudis o bé que tinguin caràcter transversal.”²

CONSIDERACIONS PRÈVIES

L'any 2004, s'elabora el *Libro Blanco para la Titulación de Grado en Trabajo Social*³ conjuntament entre el Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales i les universitats espanyoles que imparteixen aquest ensenyament, amb l'objectiu d'elaborar un marc comú que respectés l'autonomia de cada universitat. Aquest llibre s'edita per l'Agencia Nacional de la Evaluación de la Calidad y la Acreditación (ANECA).

Posteriorment, l'any 2007 s'aprova el document “*Criterios de elaboración de planes de estudios de títulos de Grado en Trabajo Social*”⁴, anomenat també *Documento Barcelona*, per part de la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social i amb el vist-i-plau de l'Assemblea del Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales, amb l'objectiu d'elaborar les directrius generals del títol de Grau en Treball Social.

¹ Reial Decret 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials, disposició addicional quarta, BOE núm.260, p.44044

² Reial Decret 1393/2007 cit. p. 44040

³ *Libro blanco para la Titulación de Grado en Trabajo Social*, Madrid: ANECA, 2005.

⁴ *Documento aprobado por la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social*, Barcelona, 2007.

Finalment, l'any 2009 el ple de la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social aprova el document "*Recomendaciones sobre los procedimientos para el acceso de los Diplomados en Trabajo Social al título de Graduado en Trabajo Social*"⁵, fent esment que la regulació de l'accés dels Diplomats en Treball Social al títol de Graduat és una oportunitat per avançar i consolidar la formació contínua dels treballadors socials.

Pel que fa a les recomanacions sobre els continguts i orientació de la formació complementària, s'estableix que el disseny dels continguts i la orientació de la formació complementària a realitzar inclogui la realització del treball fi de grau; que s'ofereixi en les modalitats tant presencial com semipresencial; i que el nombre d'estudiants per grup es fixi entre els 50 i els 75 estudiants.

En relació al reconeixement de la formació addicional, s'indica que cal reconèixer la formació addicional realitzada a la de la Diplomatura en Treball Social, i de forma automàtica els Màsters Oficials de Treball Social⁶.

En el mateix document esmentat, es recomana el reconeixement de l'experiència professional com a treballador social, l'experiència docent, la realització d'investigacions i publicacions, i la tutela de pràctiques externes d'estudiants de Treball Social.

S'indica que la valoració de l'experiència professional tingui un reconeixement acadèmic de com a màxim del 50% de la diferència de crèdits ECTS (Sistema Europeu de Transferència de Crèdits) entre el Grau i la Diplomatura en Treball Social. Malgrat la valoració d'aquesta experiència professional serà realitzada per cada universitat, es recomana utilitzar els següents criteris:

- a) Experiència professional de menys de 2 anys: no es reconeixerà a efectes acadèmics.
- b) Experiència professional entre 2 i 5 anys: tindrà un reconeixement acadèmic de com a màxim el 25% de la diferència de crèdits ECTS entre el Grau i la Diplomatura en Treball Social. S'inclou l'experiència professional acreditada, la formació addicional no oficial, l'experiència docent, la tutela de pràctiques externes i la realització d'investigacions i publicacions.
- c) Experiència professional de més de 5 anys: tindrà un reconeixement acadèmic de com a màxim el 50% de la diferència de crèdits ECTS entre el Grau i la Diplomatura en Treball Social. S'inclou l'experiència professional acreditada, la formació addicional no oficial, l'experiència docent, la tutela de pràctiques externes i la realització d'investigacions i publicacions.

Amb aquestes consideracions prèvies, és evident que cada Universitat té plena autonomia, d'acord amb el contingut del Reial Decret esmentat anteriorment, per implementar el sistema de convalidació que desitgi. Les diplomatures en procés d'extinció eren de 180 crèdits i el Títol de Grau en té 240. La clau, per

---

⁵ Documento aprobado por el pleno de la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social, Madrid, 2009.

⁶ S'entén per Màster Oficial, aquell pla d'estudis en el qual s'ha realitzat la Memòria de sol·licitud de verificació del Títol de Màster a l'ANECA, i que ha estat aprovat favorablement per aquesta agència.

tant, es determinar com s'obtenen els 60 crèdits ECTS restants necessaris per obtenir el títol de Grau.

Tant en el Libro Blanco para la Titulación de Grado en Trabajo Social com en els documents esmentats i aprovats per la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social, no s'estableix cap criteri pel que fa a acreditar el nivell de coneixement d'una llengua estrangera d'ús internacional segons el Marc Europeu comú de referència de llengües del Consell d'Europa, tant per part dels nous Graduats en Treball Social com pel procés de retitulació dels Diplomats a Graduats en Treball Social.

Així mateix, segons el document de *Recomanacions del Consell Interuniversitari de Catalunya*, s'insta a les universitats catalanes que considerin la necessitat d'incloure dins del procés de retitulació de Diplomat a Graduat la competència en l'ús d'una llengua estrangera, preferentment la llengua anglesa.

SITUACIÓ ACTUAL DE L'ENSENYAMENT DE GRAU EN TREBALL SOCIAL I DEL PROCÉS DE RETITULACIÓ A L'ESTAT ESPANYOL I CATALUNYA

Després de les consultes i el recull d'informació exhaustiu realitzat sobre la fase d'implementació en què es troba el procés de retitulació a totes les universitats espanyoles pel proper curs acadèmic 2010-2011, podem resumir l'estat actual en els següents punts:

a) Grau en Treball Social:

Són 32 universitats de l'Estat Espanyol les que impartiran el *Grau en Treball Social* pel proper curs acadèmic 2010-2011, de les quals 17 ja l'han iniciat el curs actual 2009-2010. D'aquestes 32 universitats, 6 són universitats catalanes (pel proper curs s'incorporen la Universitat de Girona i la Universitat de Vic).

b) Curs de retitulació:

Són 5 universitats de l'Estat Espanyol que han iniciat aquest curs 2009-2010 el *procés de retitulació*. Aquestes són la Universitat Pontificia de Comillas, la Universitat de Deusto, la Universitat de Murcia, la Universitat de València i la Universitat de Castilla-La Mancha.

Pel proper curs acadèmic 2010-2011, tenen previst iniciar el procés de retitulació 10 universitats més, encara que algunes estan pendents de l'aprovació de la Memòria de verificació per part de l'ANECA. D'aquestes, dues són universitats catalanes (Universitat Ramon Llull i Universitat de Lleida).

c) Requisit de llengua estrangera d'ús internacional:

De les 15 universitats espanyoles que han iniciat el procés de retitulació el curs actual 2009-2010 o el tenen previst iniciar el proper curs 2010-2011, 10 tenen programat en el seus cursos de retitulació una assignatura obligatòria de *llengua estrangera d'ús internacional*.⁷ D'aquestes, una és una universitat catalana (Universitat Ramon Llull). L'altra universitat catalana que inicia el procés de retitulació el curs 2010-2011 proposa la llengua estrangera com una assignatura optativa de 3 ECTS.

Les universitats espanyoles que demanen una *llengua estrangera d'ús internacional* com a assignatura obligatòria a cursar, tenen previst reconèixer els crèdits a aquells estudiants que acreditin el coneixement de llengua estrangera en el nivell *B-1 del Marc Europeu comú de referència de llengües del Consell d'Europa* (correspon al nivell d'usuari independent bàsic de comprensió i expressió de la llengua estrangera).

A l'Annex 1 d'aquest informe, s'adjunta una taula resum sobre la fase d'implementació de l'ensenyament de Grau en Treball Social, així com del procés de retitulació i de requisit de llengua estrangera d'ús internacional a totes les universitats espanyoles.

CONCLUSIONS

Havent analitzat la normativa vigent sobre la ordenació dels ensenyaments de Grau, així com els diversos documents publicats tant pel Ministerio de Educación i la Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y la Acreditación (ANECA), com pel Departament d'Innovació, Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, el Consell Interuniversitari de Catalunya, la Conferencia de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social, i el Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales.

I havent realitzat el recull d'informació als Centres i Departaments de Treball Social de totes les universitats espanyoles sobre la fase d'implementació del Grau en Treball Social, així com el procés de retitulació de Diplomats a Graduat en Treball Social i el requisit de llengua estrangera d'ús internacional, hem arribat a les següents conclusions:

---

⁷ Dins del curs de retitulació de Diplomatura a Graduat en Treball Social, aquestes universitats ofereix una assignatura obligatòria de llengua estrangera, preferentment en anglès.

- Cada Universitat té plena autonomia, d'acord amb el contingut del Reial Decret 1393/2007 esmentat anteriorment, per implementar el sistema de retitulació que consideri adient perquè els Diplomats en Treball Social puguin accedir a ser Graduats en Treball Social.
- Les Diplomatures en procés d'extinció, la majoria eren de 180 crèdits, i el Títol de Grau és de 240 crèdits. La clau, per tant, és determinar com s'obtenen els 60 crèdits ECTS restants necessaris per obtenir el títol de Grau amb el reconeixement, tant de crèdits obtinguts corresponents a matèries de formació bàsica de la mateixa branca de coneixement (Ciències Socials), així com la formació addicional realitzada a la de la Diplomatura en Treball Social (especialment els Màsters Oficials de Treball Social).
- La trajectòria i experiència professionals dels Diplomats en Treball Social s'han de reconèixer com a crèdits en el procés de retitulació seguint les recomanacions de la Conferència de Directores/as de Centros y Departamentos de Trabajo Social, així com l'experiència docent, la realització d'investigacions i publicacions, i la tutela de pràctiques externes d'estudiants de Treball Social.
- El nivell i coneixement d'una *llengua estrangera d'ús internacional* no pot ser un requisit imprescindible perquè els Diplomats en Treball Social puguin accedir a ser Graduats en Treball Social, atès el nivell general de formació de llengües dels professionals en actiu a l'actualitat malgrat és recomanable que s'incentivi aquesta formació.
- Cada procés de retitulació de Diplomat a Graduat en Treball Social ha de ser *personalitzat* i tractat de forma individual, atenent l'itinerari professional i acadèmic diferenciat de cada persona pel que fa al reconeixement dels crèdits obtinguts i aquells que cal cursar per obtenir la totalitat dels 60 ECTS.

RECOMANACIONS

No podem finalitzar aquest informe, sense realitzar tot un seguit de recomanacions al Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya per tal d'orientar i aconsellar als seus col·legiats/des certs aspectes a tenir en compte davant del procés de retitulació de Diplomat a Graduat en Treball Social en el que estem immersos. Aquestes recomanacions es concreten en les següents:

Primera

Que el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya doni a conèixer i difongui el procés de retitulació de Diplomat a Graduat en Treball Social entre els seus col·legiats/des, com una oportunitat única per afavorir la mobilitat de professionals dins de l'Espai europeu, per avançar i consolidar la formació contínua dels Treballadors Socials i la investigació en Treball Social.

Segona

Que el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya aconselli i orienti a tots els Diplomats en Treball Social que acreditin documentalment tota la formació addicional realitzada a la de la Diplomatura en Treball Social, especialment els Màsters Oficials de Treball Social.

Tercera

Que el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya aconselli i orienti als Diplomats en Treball Social que es troben en actiu desenvolupant la seva activitat professional i que vulguin accedir a càrrecs de comandaments dins de les Administracions Públiques, demanin de forma expressa iniciar el procés de retitulació de Diplomat a Graduat en Treball Social.

Quarta

Que el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya aconselli i orienti als recents Diplomats en Treball Social sense experiència ni bagatge professional, la realització del procés de retitulació de Diplomat a Graduat en Treball Social.

Cinquena

Que el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya impulsi la realització dels cursos de retitulació de Diplomat a Graduat en Treball Social a les universitats catalanes de forma semipresencial, mitjançant l'accés a Campus Virtuals de forma telemàtica i tutoritzats per un professor.

Sisena

Que el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya recomani als seus col·legiats/des la formació en llengua anglesa com a llengua estrangera d'ús internacional i llengua vehicular científica i acadèmica predominant dins de l'Espai europeu, per tal d'afavorir intercanvis i contacte amb altres professionals de l'àmbit social.

Signat,

Josep Maria Torralba

Montserrat Bacardit

ANNEXOS**ANNEX 1****TAULA SOBRE L'ENSENYAMENT DE GRAU EN TREBALL SOCIAL, DEL PROCÉS DE RETITULACIÓ DE DIPLOMAT A GRADUAT EN TREBALL SOCIAL I DE REQUISIT DE LENGUA ESTRANGERA D'ÚS INTERNACIONAL A LES UNIVERSITATS ESPANYOLES**

Universitat	Inici curs: grau	Inici curs: retitulació	Llengua Estrangera *(ll.e.i.)
Alicante	2010-2011	pendent ANECA	Si, (ll.e.i.)
Barcelona	2009-2010	pendent	no saben
Castilla-la Mancha	2010-2011	2009-2010	si, (ll.e.i.)
Comillas	2008-2009	2008-2009	no, (ll.e.i.)
Complutense	2009-2010	2010-2011 pendent ANECA	no, (ll.ei.)
Deusto	2009-2010	2009-2010	no, (ll. e.i.)
Extremadura	2009-2010	2010-2011 pendent ANECA	no, (ll.e.i.)
Huelva	2009-2010	2012-2013	si, (ll.e.i.)**(UA)
Gijón	2010-2011	2012-2013	no saben
Girona	2010-2011	pendent	no saben

Granada	2010-2011	pendent	si, (l.e.i.) (UA)
Illes Balears	2010-2011	pendent ANECA	si, (l.e.i.)
Jaén	2009-2010	pendent	si, (l.e.i.) (U.A.)
La Laguna	2009-2010	pendent	no saben
La Rioja	2009-2010	pendent	no saben
Las Palmas de Gran Canaria	2010-2011	2010-2011 pendent ANECA	si, (l.e.i.)
León	2010-2011	pendent	no saben
Lleida	2009-2010	2010-2011 pendent ANECA	no, (l.e.i.)
Málaga	2010-2011	pendent	si, (l.e.i.) (U.A.)
Murcia	2009-2010	2009-2010	no, (l.e.i.)
Navarra	2010-2011	2010-2011 pendent ANECA	no, (l.e.i.)

País Vasco	2010-2011	pendent ANECA	no, (ll.e.i..)
Ramón Llull	2009-2010	2010-2011	si, (ll.e.i.)
Rovira i Virgili	2009-2010	2011-2012	no, saben
Santiago	2010-2011	pendent	no, saben
Sevilla	2009-2010	pendent	si, (ll.e.i.) (U.A.)
UNED	2010-2011	pendent	no saben
Valencia	2009-2010	2009-2010	no, (ll.e.i.)
Valladolid	2010-2011	pendent ANECA	no, (ll.e.i.)
Vic	2010-2011	pendent	no saben
Vigo	2009-2010	pendent	si, (ll.e.i.)
Zaragoza	2008-2009	2010-2011	no, (ll.e.i.)

(*) llengua estrangera d'ús internacional (Ll.e.i.)

(**) totes les Universitats d' Andalusia (UA)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Consejo General i de les universitats espanyoles.